

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. De cognitione futuritionis sui à Deo statuitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

quæ est intrinseca cuiusvis existentis possibilitas : ergo in Deo etiam legitima est consequentia : existit : ergo potest existere, seu esse possibilis. Cum autem eiusdem obiecti ad seipsum consequentia non solum legitima : sed vera esse non possit, aperte conficitur, hanc propositionem : *Deus existit*, ab hac quæ ex illa legitime inferitur, diversâ ex parte obiecti, saltem quoad statum, esse : ac proinde Deum possibilem, nec solum existentem, præcisive esse, atque ut talem à seipso cognosci. Quinto : quia idipsum, quod Deus necessario, & à se existat, nec possit existere solum in potentia, seu non existere possibile omnino est, ac non repugnans : ergo non excludit Dei possibilitatem præcisivam, licet negativam, seu coniunctam cum negatione existentie excludat. Iam verò si possibilitas præcisiva saltem quoad statum, diversa ab essentia necessaria existentia in Deo admittitur : & eam etiam in eo statu præcisive possibilitatis à Deo cognosci, certum erit.

4. Si nihilominus conclusio, Deum præcisive adhuc, possibilem non esse : quare neque secundum statum possibilitatis à seipso cognosci. Primum (ex quo postremum inferro, ut aiunt, pede, ac necessario currit) Probatur : quia status possibilitatis præcisive distinctus formaliter ab statu existentie non est in his, quæ nequeunt ab exercitio existentie, siue ab existentia exercita præcendere. Sic enim existentia ipsa exercita rerum status possibilitatis esset : à quo omnium sententia differt, reque, ut exercite existentem, atque ut in exercita existentia actu sunt, esset in statu possibilitatis præcisivæ, quod omnibus actuum, atque de se repugnans in terminis est : cum sitas possibilitatis præcisivæ ab statu exercite actu existentie præcinderet, quomodocumque status uterque explicetur. Cum autem Deus, eiusque essentia ens actuale à se sit, atque à suo conceptu, necessario, & essentiali, actu, & exercite existens, nequit in eo status possibilitatis distinctus ab statu existentie inveniri : quare neque possibilitas præcisiva, quæ actu exercitah eius existentiam non claudit : in creatis verò, non necessario, sed contingenter existentibus, duplex ille status concipi optime potest quia è suo essentiali conceptu actu exercite non existunt : cum eorum negatio dari absolute possit : quare, licet actu, & exercite existant, status ille possibilitatis præcisivæ concipi in creatis potest.

5. Probatur secundò ex dictis controuers. 1. d. 2. qu. 3. certam. 2. num. 3. quia ens actuale, & exercite, siue necessario existens, quæ tale, includit existentiam necessariam sui : atqui existentia necessaria, siue à se actu, & exercite formale exclusivum impossibilitatis est, quia impossibilitas arceatur, ergo & est formaliter sumpta formalis sui possibilitas. Probatur Antecedens : quia impossibilitas non existendi formalis, est formalis, & necessaria negatio negationis existendi : negatio autem negationis nequit non positivum quid formaliter esse : ergo negatio necessaria negationis existendi positivum quid necessitò actu, & exercite existens, siue existentia à se, seu necessaria, quæ Deus essentialiter est, est formale exclusivum impossibilitatis, ac proinde possibilitas formalis Dei Confirmatur primò : quia Deus non aliter possibilis est, quam necessario existens actu, & exercite. Confirmatur secundò : contrario : quia negatio à se siue negatio necessaria sui idem prosum quod impossibilitas est, & formale exclusivum possibilitatis : ergo à contrario, existens à se, & necessario, siue existentia necessaria, quæ Deus essentialiter est, erit formale exclusivum impossibilitatis, ac proinde conceptus, seu status verus possibilitatis præcisivæ ab statu actualis, & exercite existentie in Deo chimericus est, & impossibilis. Denique erit argumentum, quod ibidem num. 4. attigimus. Neque enim ens possibile præcisive solum potest esse cum fundamento radix metaphysica attributorum, & præcipue existentie sue : quare in Dei essentia status existentie exercite includitur, à qua nequeat proinde status possibilitatis alius villo modo præcindi.

6. Iam argumenta facta pro opposita sententia solum probant in Deo possibilitatem, seu non repugnantiam inveniendi, non autem formaliter adhuc, secundum statum ab existentia actuali, & exercite ipsius, seu, quod idem est, ab existente à se actu, & necessario diversam inveniri, quod nos solum negamus : atque aduersarios probare oportebat. Ad primum distinguo consequens : ergo pos-

sibilis præcisive : nego : inclusa possibilitate in statu existentie : concedo. Ad secundum negatur, existentiam à se, siue necessariam non excludere formaliter impossibilitatem, sicuti, & opposita impossibilitas, siue negatio actualis à se, siue necessaria chimætarum, quæ formalissimus conceptus impossibilitatis est, formaliter eorum possibilitatem excludit, ut vidimus num. 5. Ad tertium respondeo negando assumptum : vocibus enim solum diversæ ea propositiones sunt : *Deus existit*, *Deus est possibilis* : nam solum necessario & à se existens, è conceptu suo adhuc, Deus possibilis est, ut quantum aduersum argumentum supponit : cui respondendum est : esse quidem non repugnantiam, seu possibilitatem inclusam formalissimè in conceptu existentie à se, ac necessaria, atque ab ea impræcandibilem, adhuc quoad statum existentis necessario, & à se, ac subinde non esse possibilitatem præcisivam. Ad quartum denique respondeo. In his, quæ non sunt necessario, sed contingenter esse consequentiam ab actu ad potentiam logicam, siue possibilitatem : ac proinde inferri distinctam veritatem, quoad statum ; secus in ente à se, ac necessario existenti, in quo solum inferitur diversa formalis propositio contra ignaros, & proteruos synonymam negantes propositionis, quam admittunt.

CERTAMEN II.

De cognitione futurationis sui à Deo statuitur.

1. Deum se, suaque omnia, ut existentia actu absolute, & de presenti cognoscere Catholica veritas est : cum diuina omnia æternitate Dei indissolubili, totaque simul (quæ tamen sine vlla sui, partiumve diuisione supra, & ultra omne tempus durationem creatam, creabilemque expenditur) durent, nullum est tempus, seu duratio adhuc eis extrinseca, in qua quicquid diuinum est per sui coexistentiam de presenti non sit. Vade nihil diuinum vulgare, & frequenti futurationis acceptione, quæ denotatur, rem non esse in tempore, respectu cuius duratio, in qua existit, futura est, futurum esse potest : quia, & duratione propria semper est, & mensuræ extrinsecæ semper, & pro omni extrinseca mensura creata semper de presenti coexistit ex quo ulterius sit, nequæ à se Deum futurum in ea vulgari futurationis acceptione, nisi per dissentium iudicari à Deo posse : cum nihil falso iudicare per assensum valeat. Etenim, licet eiusmodi futurationis concernat tempus, quo ipsum habetur, in eoque futuri negationem : cum duratio, in qua, & cum qua Deus iudicat, æternitas sit (ut diximus controuers. 1. d. de attribut. negatiu. non vitalib. quæst. de Dei immutabilitate) omni tempore coexistens, atque superfluens : neque sic locum in diuinis ea futuratione habebit, ut esse in illis à Deo iudicetur. Sed neque à nobis, si verè cognoscamus, & iudicemus, licet enim nos nostro tempore iudicemus, atque illud, in quo iudicamus, iudicia nostra concernant, non æternitatem, ast, cum Deus, & quicquid diuinum intrinsecè est duratione sua æternitatis nostro toti tempore coexistat, implicat in aliquo ex omnibus, quibus iudicare de Deo possumus, Dei negationem esse : quare & respectu illius verè iudicari à nobis Deum ita futurum.

2. Sed licet futurationis non dicat negationem rei futuræ in duratione, quæ adest cognitio de ipsius futuratione, imò neque in duratione aliqua ; sed solum fore etiam in alia ei, in qua primò est, posteriore : adhuc nihil diuinum intrinsecumque Deo futurum propriè est, ut tale à Deo cognoscitur : quia duratio, quæ durat diuina omnia intrinseca, æternitas est, in qua non est prius, & posterius. Cum autem esse, & non esse de presenti, & fore vnicuique secundum intrinsecam durationem conueniat, Deus absolute non est & erit, sed est : cumque duratio, quæ iudicio Dei de suo esse concernitur, non extrinsecæ, & creata, sed æternitas ipsa sit, in qua nec aliquid præteritionis, aut futurationis est, sed tota simul ; sit planè, nec

clarat ad durationem, in qua Deus de suorum predicatorum esse, & existentia iudicat, fuisse proprie, aut ioe, neque de eis ita posse iudicare. Hinc cum Deus de eloquitur, solummodo dicit: *qui est*, quod autem in Apocal. dicitur: *Qui est, qui erat, & qui venturus est*. Ab homine atque ad humanum captum, & concipiendi modum dictum est: quia homines suam durationem creatam in suis iudiciis concernunt, respectu cuius extrinsecæ durationis & est, & fuit, & erit: siquæ à Deo etiam cognoscitur, respectu autem intrinsecæ suæ durationis, qua proprie est, & durat, seque cognoscit, ac iudicat, semper & præsens est: ac proinde non erit, neque fuit formaliter; sed solum virtualiter, quatenus sua duratione indivisibili, totaque simul præterito, præsentis, & futuro nostro æquivaleret, imo excedit.

3. Verissimum tertio est, sui futuritionem, suorumque omnium utroque modo explicatam Deum cognoscere apprehensivæ, imo diiudicativæ per dissensum. Ex secundo hoc pender, inferiturque necessario primum. Probatur ergo secundum: quia neutro modo de sua futurum se iudicat duratione, aut præteritum esse; sed solummodo de præsentis duratione, seu æternitate sua: ergo iudicat se non durare de præterito, aut futuritioni in duratione, tanquam sibi chimericis: quemadmodum iudicat hircocerui, aut chimæ alterius cuiusvis negationem necessariam esse, atque eius existentia, aut possibilitati dissensitur, ut dicemus d. 4. q. 1. Hinc autem, ut inibi dicemus, probatur manifeste, Deum suam futuritionem, ac præteritionem in duratione utroque modo explicatam simpliciter apprehendere. Nemo enim obiecto propositionis alicuius cordate, imò nec physice, aut metaphysice assentiri, dissensitivæ potest, nisi illud totum obiectum, apprehensivæ saltem, cognoscit, ut patet: nec minus ad prosequendum assensum, vel fugiendum, seu averiandum dissensum præ cognitione opus intellectus habet, quam ad amandum vel odio habendum suum obiectum voluntas. Ad hos enim actus æque mobilis intentionaliter, seu per cognitionem essentia sua utraque potentia est. Unde probatur similis discursus ex dictis. n. 2. hoc ipsum. Nam cognoscit Deus, nos cognoscere ipsum nostro concipiendi modo, saltem secundo modo præteritum, & futurum: atque à præse, & erroneè de sua duratione iudicantibus modo etiam primo.

4. Præter hanc verò futuritionem durationis, (quæ propriissime talis, & principalissima est) alia etiam analogica, & per huius imitationem vera, & realis futuritio est, quæ primam futuritionis temporaria, & vulgarem modum imitatur ex instantibus veris, & realibus naturæ, & causalitatis à Philosophis ac Theologis inter causâ, seu principium verum, & eius effectum inuenta, & observata. Si enim causâ, aut principium productivum verè, & realiter prius suo effectui est, atque hic illo posterior satis apertè respectu illius prioris instantis naturæ, in quo causâ, seu principium erit, dicitur verè, licet imitativè, futurum. Hoc futuritionis genus expresse traditur à S. Thom. 1. perihem. lect. 13. & 1. p. q. 19. art. 3. ad 2. & q. 12. de verit. art. 10. ad 7. ubi docet in causâ determinatâ ad effectum hunc esse, dicique posse futurum, cuius verba nonnulli innotati à S. prolog. 2. de gratia cap. 7. num. 4. perperam intelligentes nullam aliam in rebus futuritionem præter hanc, quæ causalitatis, & naturæ est, recognoscunt: ut d. 5. videbimus q. 1. eisdem verò S. Thom. verbis minus, sed aliquantulum, decepti plerique respectu solius causæ in actu primo determinatæ ad effectum, non autem indifferentis ad ipsum, vel eius oppositum, ipsius futuritionem naturæ, & causalitatis tantummodo esse defendunt. Cum tamen S. Doctor non ad futuritionem ipsam causalitatis effectus; sed, ut ipsius futuritio talis à nobis ex causâ cognoscatur, eiusmodi determinationem causâ ad illum requisierit.

5. Certum etiam sit quarto, divinum aliquid hoc imitativæ futuritionis naturæ, & quasi causalitatis genere verè esse futurum, ac, ut tale, à Deo cognosci. Probatur: quia in divinis vera realisque prioritas originis, & principij productivi, licet non causalitatis, est in personis producentibus, veraque eiusdem ordinis, & lineæ posterioritas in personis procedentibus, ut ostendimus

controu. de Trinit. d. de comparat. personarum inter sese; ergo relate ad instans prius originis personarum producentium, pro quo procedentes personæ non sunt; sed posterius erunt pro sequenti, in linea originis vere sunt futura. Confirmatur: quia licet ad huiusmodi futuritionem causâ, seu principij determinatio adagendum, (ut falso plerique censent) requireretur: neque id personis producentibus in Trinitate deficeret: cum ad personis procedentes producendas ita determinatæ in actu primo, ac de sese sint, ut nequeant earum productione vltantis abstinere, etiam à productione spiritus sancti; quam licet liberam Patri, & Filio docuerit S. Scetus (contra quem egimus citata controu. d. 3.) tamen liber. in re vera pro voluntario usurpavit, quare nomine solum, impropriaque eius acceptione, non autem sensu aberravit.

6. Circa divina alia (actus nimirum, seu operationes liberas immediate voluntatis, ac mediate liberas scientiæ contingentium obiectorum, quæ Deus novit) maior de eorum præfata futuritione naturæ, & quasi causalitatis physice controversia esse posset: præteritum apud recentiores, qui sicuti virtutem physicam adhiuerunt; si productionem, quare, & prioritatem veram, & posterioritatem virtutem inter hæc admittunt, ita, & futuritionem hanc virtutem etiam admittere tenentur. Nec satis est in eis potentis in actu primo consideratis non esse determinationem necessariam principij ad effectum, ut hic respectu illius prioris naturæ dicatur futurum; siquidem eo ipso, quod hi actus contingentibus sint, ac libere à suis potentis eliciantur, hæc indifferentes ad illos eliciendos, vel non eliciendos esse debent.

7. Cæterum respectu actuum divinarum scientiæ circa obiecta contingentia locum solutio non habet: siquidem posito ex Dei decreto libero obiecto creato indifferentis Deus ad illud cognoscendum non est. Secundo: cum futuritio quævis in sua linea satis constituitur per priores instantis, in quo non fuit, connotationem, quoniam requiratur in priori instanti esse determinationem, ut sit in posteriori, in quo erit; sed solum quod in posteriori illo sit undecumque ibi ponatur: atque in causâ indifferenti sit vera prioritas realis & instans vere prius naturâ respectu effectus, qui in illo non est, sed in posteriori, plane conficitur: respectu eius prioris causæ indeterminatæ esse pro posteriori causalitate, seu naturâ effectum futurum. In horum ergo de virtuali adhiuerit, & effectione actuum liberorum Dei à suis potentis vera virtualis futuritio causalitatis asserenda necessaria videntur; secus respectu actuum necessariorum voluntatis, & intellectus divini, quæ tamen eis impugnationibus datis contra hanc virtutem, tam distinctionem, quam productionem confutanda erit. Secundo quia actus scientiæ, & voluntatis divinaræ quoad intrinsecum scientiæ, & amoris liberi etiam, formaliter adhuc identificantur, ut controu. de voluntate ostendimus: quare nequit actus liber futurus in linea causalitatis respectu suæ potentie esse, quin & necessarius eodem modo sit futurus.

8. Ego verò censo actus potentie intellectivæ, & volitivæ, siue liberos, siue necessarios in linea & ordine causalitatis vere esse futuros, causalitatis, inquam, non physice, siue absolute, siue virtualis, sed intentionalis. Atque hæc sit quinta nostra conclusio. Probatur facillè ex dictis d. 2. ubi probabamus, potentiam intellectivam, & volitivam Dei esse verè suorum omnium actuum, licet non physice intentionaliter tamen actuum, ipsique vere priorem. Ex quo facillè deducitur relate ad illud intentionale instans prius suæ potentie, pro quo actus non est, tamen pro posteriori erit hoc causalitatis intentionalis, & futuritionis genere vere eum esse futurum. Cui conclusioni nihil adversari potest præter ea, quæ contra veram adhiueritatem, & prioritatem intentionalem harum potentiarum respectu suorum actuum citato loco obiectionis, atque diluimus. In cæteris verò divinis præter personalia, & actus intellectus, & voluntatis, seu originis vera futuritio assignari, admittive potest.